

apertæ sunt januæ cœli. Ut igitur (1) et tibi aperiatur, delectet te tacere, delectet te silere. Legi enim de quodam servo Dei, quod, ut taciturnitatem disceret, per plures annos in suo ore portavit lapidem. Admoneo igitur atque hortor, ut linguam tuam custodias, et nulli detrahas, atque nemini maledicas, nulla verba risum moventia proferas. Cogita quam brevis sit ista vita, et quam misera in comparatione vitæ æternæ. Hæc cogitando, et linguam tuam refrenando, et imitando scilicet eorum actum, quorum superius mentio facta est, sine dubio ad eorum consortium, et ad eorum gloriam pervenietis. Quomodo autem in animo tuo multam (2) taciturnitatem habere debeas, et quia multa bona opera propter vitium linguæ pereunt, ideo adhuc unam sententiam de taciturnitate subjungam. Venit in itinere conversationis suæ abbas Evagrius (3) ad quemdam senem, et dixit ei: « Dic mihi sermonem, quo salvus fiam. » Ille autem dixit ei: « Si vis salvus fieri, quando ad aliquem vadis, non prius loqueris, quam ille te inquirat. » Evagrius in hoc sermone compunctus, penitentiam egit in conspectu senis, et satisfecit ei dicens: « Crede mihi, multos codices legi, et talem eruditionem nunquam inveni, et multum proficiens exivi. » O beatissima Mater, ex his verbis lucide demonstratur quod multipliciter (4) beata est illa anima, quæ taciturnitatis perfecte habet virtutem. Dilige hanc virtutem, posside hoc bonum, conserva hanc margaritam. Amandum est ergo silentium, quia per hoc humilitas nutritur, lacrymæ generantur, ad extremum multa mala per ipsam declinantur.

(1) Cod. male hic ante tempus ponit *et te delectet*. — (2) Id. *multam*. —

(3) Id. *Evagrius*. — (4) Sic cod. in margine; in textu minus bene *tripliciter*.

CAPUT VI.

De Continentia vestium.

SCIATQUE beatitudo tua, o sanctissima Mater, quod et in vestimentis sit Continentia valde necessaria. Sunt multi, qui putant quod appetitus pretiosarum vestium ipse (1) Dominus laudasset dicens: « Quid existis in desertum videre? hominem mollibus vestitum? Ecce qui mollibus vestiuntur in domibus regum sunt. » Joannes ergo mollibus vestitum esse negatur, quia mollibus vestiuntur qui magis terreno regi serviunt, quam cœlesti. Joannes enim primus Novi Testamenti monachus fuit; pilis camelorum indutus fuisse legitur. Si ille qui in utero matris sanctificatus fuit, et Deo multum amabilis atque dilectus extitit, qui fuit verus propheta, etiam et plus quam propheta², pilis camelorum fuit indutus, nos qui peccatores sumus et infirmi, quanto magis debemus vilibus vestibus esse contenti. Nemo namque pretiosa vestimenta, nisi ad inanem gloriam quærit. Peccatores enim sumus, et ideo pretiosa vestimenta quærere non debemus; sed magis ornamenta mentis quærere debemus, quam corporis. Ornamentum mentis est charitas, fides, modestia, humilitas, bonitas et benignitas. De his namque virtutibus ornatur sine fine mens humana cum Deo victura. Caro enim, quamvis pretiosis vestibus cooperiatur, quamvis operiatur auro, et argento ornetur, nihil aliud est quam caro, et lutum, et pulvis, et stercus. Quapropter non magnopere de vestibus procura. Corpus enim domare debemus; non balneum subinde inquirere, non ornata vestimenta, quia si corpus

¹ Matth. xi, 8. — ² Luc. vii, 26.

(1) Cod. male *sui*.

nostrum delicate fovemus, hostem nostrum nutrimus. Nunquam enim majorem inimicum potest homo habere, quam corpus. Corpus vero trahit mentem ad peccatum, et ideo semper debet illud servus Dei subjugatum habere. Nam et bonos hinc per afflictionem judicat, et illic remunerat per miserationem; malos hinc remunerat per temporalem clementiam, et illic punit per æternam justitiam. In hac enim Deus vita parcit impiis, et tamen non parcit electis; in illa indulget piis, et non parcit iniquis.

CAPUT VII.

De Afflictione corporis.

DEBET namque corpus affligi per abstinentiam, per vigiliis et per diversos modos, ita tamen ut semper suum officium, suamque obedientiam possit perficere. Castigandum et affligendum semper est corpus, ut ad malam operationem animam non trahat, et ad bonum peragendum semper sit idoneum. Nam qui ita corpus macerat, ut nec quidem bonum opus facere valeat, discretionis ignorat adhuc virtutem. Ut igitur corpus affligere scias et temperare, unum de vita Patrum sermonem dicam. Dicitur de quodam patre, qui dum sæcularis esset, et conjugem habuisset, postea conversus abiit in eremum, quod pœnitentiam faciens, tentabatur a Satana de ea. Ipse vero narravit hoc patribus, qui cum audissent et scirent, quod operarius fortis esset, et majora facere posset, quam ea quæ ipsi sibi dicebant, imposuerunt ei majora, ut debilitaretur corpus ejus; et sic in abstinentia, et vigiliis, et orationibus tantum laboravit, ut surgere de terra nullatenus posset. Deo autem dispensante, quidam peregrinus ad cellam ejus ve-

nit, et pertransivit admirans quod nemo egressus esset in occursum ejus; et iterum reversus ad cellam ejus pulsabat dicens inter se: « Forte qui in ea habitat infirmatur. » Qui cum pulsasset intravit, et invenit eum nimis infirmum, et dixit ei: « Quid habes, pater? » Et ipse narravit ei dicens: « Ego sæcularis vitæ fui, et sollicitat me inimicus de uxore mea; et narraui hanc tentationem patribus, et ipsi imposuerunt mihi onera diversa, et cum implere vellem jussa eorum, defeci et tamen stimulus crevit. » Audiens autem hæc senex contristatus est, et dixit: « Patres et magistri bene tibi imposuerunt onera, quibus gravaris, sed si me parum audire volueris, cito invenies requiem. Sume parum cibi (1) in tempore suo, et recolliges vires tuas, et facies aliquantulum opus Dei, et jacta in Domino cogitatum tuum, quia tuis laboribus hanc impugnationem non poteris superare. Corpus enim nostrum est velut vestimentum. Si cum discretionem tractaveris, stabit; si vero sine discretionem omnia egeris, non stabit. » Qui cum audisset eum, fecit sicut dixerat, et recessit stimulus ejus. Hanc autem sententiam ideo volui scribere in isto ordine, quia quæ superius admonui, id est, silentium, nuditas, abstinentia, corporisque castigatio cum discretionem sunt agenda. Discretio enim vera, magna virtus est, quia per ipsam mala declinantur, et bona servantur. Bonum ergo opus sine discretionem esse non potest; discretio enim est mater omnium virtutum. Quapropter tuam, o Mater, hortor dilectionem, ut omnia cum discretionem facias, ut nec ad dexteram, nec ad sinistram corruas, sicut dicit Apostolus: « Nec prospera te elevent, nec adversa conturbent. » De hac etiam discretionem virtute habetur in vita Patrum. Dixit abbas Antonius, quod sunt quidam contententes corpora sua in abstinentia, et quia non habuerunt discretionem, longe facti sunt a Deo. Supervenit autem

¹ Hæc apud Apostolum non inveni.

(1) Cod. *cibum.*

quidam venationem faciens in sylva agrestium animalium, qui vidit Antonium abbatem gaudentem cum fratribus suis, et displicuit ei. Volens autem senex ostendere ei, quod oportet aliquando condescendere fratribus, dixit ei: « Pone sagittam in arcu tuo, et trahe; » et fecit sic. Et ipse dixit ei: « Iterum trahe; » et traxit. Et rursus dixit ei: « Trahe adhuc; » et dixit ei venator: « Si supra mensuram traxero, frangetur arcus. » Dixit ei Antonius: « Ita est in operatione Dei; si plusquam vel ultra mensuram tendimus, fratres cito deficiunt. Expediit ergo vel ad momentum horæ eos laxare a rigore laborum suorum. » Hæc vero venator audiens compunctus est, et multum proficiens in sermone beati Antonii, et in eo proficiscens discessit; et fratres confortati reversi sunt ad loca sua. Maxime autem mihi cura fuit hæc tibi scribere, religiosissima Mater, ut absque periculo te caute custodias, videlicet ut curam corporis Dei servitio non imponas (1), et ut rursus Dei servitium explere queas, corpori necessaria ministrare non negligas. Admonere subinde tuam dilectionem non cesso, quanquam tuum bonum studium notum sit mihi, sed et nunc admoneo, ut in loco isto, post Continentiam corporis, discretionis virtutem memoriæ teneas, quantum potes.

CAPUT VIII.

De Compunctione.

Et quia Compunctio in omni loco, sive in omni opere est necessaria, tibi commendanda est ipsa virtus, quatenus et mortificationis studio jungatur Compunctio. Puto enim quod vera mortificatio ab aliquo possideri non possit,

(1) Id est non præponas; et sic forte scribendum.

nisi cum Compunctione. Idcirco tuam, o Mater, charitatem hortor, ut quidquid agas, sive silentium teneas, vel abstinentiam facias, vel nuditatem ames, vel vigiliam inquiras, omnia cum Dei amore facias (1), et cum lacrymis, et si lacrymæ non occurrunt, adsit tibi Compunctio salutaris; ita duntaxat cum discretionem, de qua supra dictum est, facias, ut per te non scandalizentur aliæ, sed potius ædificentur. Simus igitur in omni opere nostro compuncti, ut possimus dicere Domino cum Psalmista: « Holocausta medullata offeram tibi¹. » Holocaustum vero totum incensum dicitur. Holocaustum autem offert Deo, qui totum se Deo tradit; quod ad monachorum spiritaliter pertinet ordinem. Per medullam holocausti Compunctio designatur. Holocaustum sine medulla est bonum sine Compunctione; holocaustum medullatum Deo offerimus, quando bonum opus cum Compunctione perficimus. Hanc igitur medullam ipse Psalmista alibi nominat pinguedinem: « Holocaustum tuum pingue fiat². » Magna est ergo virtus Compunctionis, de qua in vita Patrum scriptum est. Frater quidam interrogavit quemdam senem dicens: « Pater, quid faciam, quia malæ cogitationes me comprimunt. » Dixit ei senex: « Flere semper debemus. Dico tibi, frater, quia contigit aliquando quemdam senem mori, et postmodum in se ipsum reverti; et interrogavimus eum dicentes: « Quid vidisti, abbas? » Et ipse narravit plorans omnia quæcumque vidit et audivit, dicens: « Audivi illic vocem sine cessatione dicentem: Væ mihi! væ mihi! » Sicque nos apertissime dicere debemus. » Apertissime vero in his verbis possumus cognoscere, quare flere conveniat, ne post hujus vitæ discessum in luctum veniamus æternum. Utile namque consilium est hoc ad tempus deplorare, quia hæc vita brevis, et labens, et (2) misera, et cito transitura. Illa namque vita nullum terminum habet, nunquam finietur;

¹ Psal. LXV, 15. — ² Id. XIX, 4.

(1) Cod. fac. — (2) Id. est.

et sicut Sancti sine fine in cœlo gaudebunt, sic et peccatores sine fine cum diabolo in inferno cruciabuntur, et si lacrymas, ut statim volumus, invenire non possumus, orando non deficiamus; persistamus in precibus, quia facile potest Deus lacrymas dare. Multi enim lacrymas habere desiderant, sed non statim, ut volunt, illas inveniunt, de quo exemplum in vita Patrum scriptum est. Quidam frater interrogavit quemdam senem dicens: «Anima mea desiderat valde lacrymas habere, ut audio senes lacryman-tes, et mihi non veniunt, et ita tribulatur anima mea. Quid faciam?» Et respondit senex: «Filiis Israël post quingentos annos intraverunt in terram repromissionis; ad quam si perveneris, nullum timebis bellum. Ita enim vult Deus affligi animas nostras, ut semper desiderent in illam terram ingredi.» Dicebat etiam de beato Arsenio, qui toto tempore vitæ suæ sedens ad opus manuum suarum, pannum habebat ante se propter lacrymas, quæ cadebant ex oculis ejus. Hoc vero nos audientes, o charissima Mater, quantum nos debemus præparare ad lamenta pensemus; quod si illi tam sancti, et justii, et Dei per omnia facientes voluntatem, sic mortificabant vitia in corporibus suis, quanto magis nos peccatores flere et lugere debemus, et cogitare diem mortis nostræ, et diem judicii; cogitare etiam qualis discussio ibi erit. Audiamus quid beatus Antonius cuidam fratri eum interroganti responderit. Ipse frater interrogavit eum dicens: «Dic mihi aliquod verbum.» Dixit ei senex: «Vade, et fac talem cogitationem qualem faciunt viri, qui retinentur in carcere. Ipsi enim (1) interrogant, ubi sit iudex, et quando venturus sit ad iudicium faciendum, et in ipsa interrogatione pœnas suas deplorant. Ita et monachus debet semper esse suspectus et animam suam oburgare dicendo: Væ mihi, quomodo stare debeo ante tribunal Christi, et quomodo debeo actuum meorum reddere rationem. Igitur si sic semper meditatatus fueris, salvus

(1) Cod. male *eum*.

eris.» Et tu, o Mater, hæc audiens, de pœnis inferni cogita, et fac sicut iste servus Dei hortatur: «Vermis ibi non moritur, et ignis nunquam extinguitur¹.» Luctus vero nunquam finietur, pœna nunquam terminabitur; et si hæc semper cogitaveris, salva eris. Recole semper illud quod abbas Elias dixit: «Ego timeo tres causas: prima est quando egredietur anima de corpore; secunda est, quando occursurus sum Deo; tertia est, quando sententia in iudicio adversum me proferetur.» Et tu, o Mater, hæc meditare, hæc cogita, et hæc apud temetipsam tracta sollicite, ut inferni laqueos possis vitare, et ad regna cœlorum merearis conscendere. Hic enim lugendum est, quia scriptum est: «Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur².» Nequaquam hoc de omni luctu dicit, quia multi sunt, qui lugent mortem parentum suorum vel amicorum, et quia res, quas desiderant terrenas, adipisci non possunt (1) pro suo luctu non sunt beati. Solummodo illi lugentes sunt beati, qui sua vel aliorum peccata deflent; sicut Samuël et David flebant Saül, et Paulus deflebat eos, qui non egerunt pœnitentiam a fornicatione, et ab immunditia sua³. Defleamus igitur, in hac vita, nostra et nostrorum parentum peccata, quia lugentibus dictum est: «Luctus vester in gaudium convertetur⁴.» Seminemus nunc in luctu, ut metemus tunc in gaudio (2) cum illis, de quibus Psalmista dicit: «Euntes ibant et flebant mittentes semina sua; venientes autem venient in exultatione portantes manipulos suos⁵.» Vides ergo quam beatus in Scripturis prædicatur luctus. Audi adhuc quod in vita Patrum scriptum est. Miserunt aliquando senes de monte Nitriæ (5) ad abbatem Macarium majorem in Scetim, rogantes ut veniret ad eos. Alioquin sciret omnem multitudinem ad eum esse ituram, eo quod desiderarent videre eum, antequam

¹ Marc. ix, 43. — ² Matth. v, 5. — ³ 2 Cor. xii, 21. — ⁴ Joan. xvi, 20. — ⁵ Psal. cxxv, 6.

(1) Cod. addit *quia*. — (2) Id. *in gaudium*. — (3) Id. male *vitriæ*.

migraret ad Dominum. Qui cum venisset ad montem, congregata est (1) omnis multitudo fratrum ad eum, et rogabant eum senes, ut faceret sermonem omnibus fratribus. Ille autem lacrymans ait: « Ploremus omnes, fratres, et producant oculi nostri lacrymas, antequam eamus illuc, ubi lacrymæ nostræ corpora nostra comburant. » Et fleverunt omnes proni in terram et in facies suas, dicentes: « Pater, ora pro nobis ad Deum. » Abbas etiam Sylvanus aliquando sedens cum fratribus suis, factus est in excessu mentis, et cecidit in faciem suam, et postmodum surgens plorabat, et interrogaverunt eum fratres dicentes: « Quid habes, pater? » Ille autem tacendo flebat. Illis autem eum compellentibus, dixit: « Ego autem ad iudicium raptus sum, et vidi multos de habitu nostro ad tormenta euntes, et multos sæculares ad regnum. » Et ideo ipse lugebat, et nolebat de cella sua exire; sed cum exire cogebatur, de cuculla operiebat faciem suam, dicens: « Quid necesse est videre lumen istud temporale, in quo nulla est utilitas? » Manifestum est igitur, ut credo, prudentiæ tuæ, quam magna virtus sit Compunctionis, per quam peccata delentur, et virtutes acquiruntur. Nolo autem ut ab hac virtute tua sit mens aliena, quæ in pectore perfectorum hominum habitat. Per hanc vitia superantur, et per hanc multi Deo placuerunt; per hanc diabolus vincitur, et Dominus ad misericordiam provocatur. Per veras enim lacrymas omnia, quæ præfata sunt, complentur. Veras namque lacrymas habet, qui post (2) hoc non committit quod defleat. Hoc est etiam docte plangere; docte namque plangit, qui plangendo malum, quod fecit, non perpetrat, quod iterum plangere debeat; quia irrisor est, et non pœnitens, qui adhuc perpetrat, quod plangere ipsum oporteat.

(1) Non habetur *est* in cod. — (2) Cod. *per*.

CAPUT IX.

De Beatitudine Compunctionis.

QUAPROPTER post luctum annotanda (1) est Beatitudo Compunctionis, ut quod plangis desiderio emendandi, non (2) iterum te delectet (3) operari, diabolo suadente. Cani enim assimilatur omnis pœnitens, qui plangendo iterum committit, quod plangit. Canis reversus ad vomitum, est pœnitens reversus (4) ad peccatum¹. Multi enim lacrymas indesinenter fundunt, et peccare non cessant. Et ideo, charissima Mater, tuam bonitatem hortor, ut quod plangis, iterum non committas, ne similis sis illi qui lavat laterem nondum coctum, quia dum magis illum lavat, magis lutum facit. Isaïas namque hortatur dicens: « Lava mini, mundi estote, auferte malum cogitationum vestrarum de cordibus vestris². » Lavatur enim, at (5) mundus non est, qui peccatum plangit, et iterat quod plangit. Lavatur, et mundus efficitur, quisquis plangit malum, quod facit, et iterum non committit plangendum. De anima enim, quæ plangit peccata sua, et eadem iterat, scriptum est per Prophetam: « Quam vilis facta es nimis, iterans vias tuas³. » Non ideo hoc tibi scribo, quod (6) de te talia suspiciam (7), sed ut scias quam lenis et dulcis Compunctio debet esse.

¹ 2 Petr. II, 22. — ² Isaï. I, 16. — ³ Jerem. II, 36.

(1) Cod. *ammonendum*. — (2) Id. *nec*. — (3) Id. *delectes* sine pronomine *te*. — (4) In cod. deest *reversus*. — (5) Cod. *qui male*. — (6) Id. *ut*. — (7) Id. *suspiciere*, quod male scriptum est, nisi addas *suspiciere queam*.

CAPUT X.

De Oratione, et qualiter homo debeat orare.

SED quia tibi manifesta (1) est virtus compunctionis, restat ut modus orandi tibi pandatur. Dominus enim ostendit nobis modum orandi. Cum rogaretur a Discipulis suis, ut eos doceret orare, dixit: « Cum stabitis ad orandum, nolite multum loqui, sed dicite: Pater noster, » et cætera. Oratio enim brevis debet esse, nisi (2) forte ex affectu divinæ gratiæ protendatur. De beato enim Arsenio in vita Patrum legitur hoc, quod nunc narro: dicebant senes de beato Arsenio, quia vespere lucescente Sabbati in Dominica relinquebat post se solem extensis manibus ad cælum orans, donec mane diei Dominicæ ascendens sol illustraret faciem ejus, et sic residebat. Videat igitur, o sanctissima Mater, charitas tua quam fortis iste fuerit in Orationis officio, qui (3) de vespere usque mane, extensis manibus orabat. Non ideo hoc tibi scripsi, ut ita tentes facere, sed ut affectum et studium, quod ille per totam noctem, vel etiam per totum tempus vitæ suæ habebat, tu in regularibus horis habere studeas; et sic stes in Oratione, ut mens tua voci concordet. Audiat igitur adhuc dilectio tua verbum de modo Orationis. Narravit abbas Dulas, qui fuit discipulus Bessarionis dicens: « Veni aliquando ad cellam abbatis mei, et inveni eum in Oratione, et manus ejus extensæ erant ad cælum. Permansit autem hæc faciens quatuor dies, et post hoc vocavit me dicens: « Sequere me. » Exiens autem secutus sum eum, et cum eo in eremum perrexi, et cum sitirem, dixi: « Abba, sitio. » Ille vero tollens peram, discessit a me quantum jactus lapidis, et facta Oratione, attulit eam plenam aqua, et illico ivi-

(1) Cod. manifestum. — (2) Id. non. — (3) Id. quod, et deinde orat.

mus in civitatem, et venimus ad abbatem Joannem; deinde sedendo, cœpimus loqui de visione, quam viderat in Oratione stando. Dicebat et de abbate Sisoy (1), quod nisi cito manus deponeret, quando stabat ad Orationem, ad superiora rapiebatur mens ejus. Si ergo contingebat aliquos fratres cum eo orare, festinabat cito deponere manus suas, ne raperetur mens ejus in Oratione. Dicebat etiam alius senex, quia assidua Oratio cito corrigit mentem. Dicebant quidam sanctorum Patrum, quia sicut impossibile est, ut quis videat in aqua turbida faciem suam, sic et anima, nisi purgata fuerit a peccatis, contemplari Deum non potest. Audisti, Mater, quod abbas Sisoy, nisi cito dimitteret manus suas, rapiebatur contemplatione Orationis. Quare rapiebatur? sine dubio quia mortificatus erat. Audiat ergo, rogo, dilectio tua, quale studium Paulus monachus habuit orandi, quod in ecclesiastica Historia scriptum habetur. Fuit iste Paulus de Lybia in Scetim non minus quingentos monachos habens, qui nihil operabatur, nisi tantum quod ad esum sibi sufficeret. Orabat autem solummodo, et veluti quoddam tributum habens sibi impositum, trecentas Orationes, id est « Pater noster, » unaquaque die Deo reddebat, et ne unam dimitteret forte, trecentos lapillos in sinu suo ponebat, et pro singula Oratione perfecta, lapidem de sinu suo extrahebat; expensis (2) vero lapidibus, Orationes sciebat esse completas. Multum igitur nos debemus humiliari, qui et longe ab illorum meritis, quorum superius mentio facta est, distamus, et sic prompti ad Orationem faciendam, ut illi (3), non sumus. Oratio enim juncta compunctioni magnæ virtutis est. Volo quoque ut solerter attendas, quod Jesus Christus ac Salvator noster, volens orare, ascendit in montem. Ideo Jesus oraturus in montem ascendit, ut tu orando in montem conscendas cœlestem. Nequaquam

(1) Sanctus Sisoy aut Sisoë in deserto Scetim mortuus est an. 429. —

(2) Cod. expansis. — (3) Id. male utiles.

enim omnis, qui orat, in montem ascendit. Ille vero qui mortem inimici sui quærit, aut res inimici, ut honorabilior in hoc mundo esse possit, nequaquam ascendit in montem cœlestem. At e contra qui in Oratione pro remedio suæ animæ, vel pro alienis peccatis Dominum deprecatur, iste absque dubio in montem, sicut Jesus, oraturus ascendit. Vide, ut hæc legas; attende, Deo dicata, ut ordinate de mortificatione venias ad compunctionem, et compunctionem habendo, nosse et habere possis modum orandi.

CAPUT XI.

De Pugna vitiorum adversus virtutes, et quomodo extirpanda sunt vitia et inserendæ virtutes.

Et quia lucide nonnullis instructa es virtutibus, restat ut mente diligenter attendas quot sint (1) luctamina vitiorum adversus virtutes. Magnum namque (2) est certamen vitiorum adversus virtutes. Tunc enim poteris omnia vitia pugnando superare, cum divino auxilio, si contra singula vitia virtutes opposueris. Solet enim pugna vitiorum adversus virtutes ad profectum hominis venire, quia per illud certamen mens exercitatur, et a rebellionem (3) peccatorum purgatur. Contra singula quoque vitia virtutes sunt adhibendæ; contra luxuriam munditia cordis est adhibenda, contra iracundiam patientia est opponenda, contra timorem est fiducia mittenda, contra torporem vero zelus apponendus est, contra tristitiam quoque malam adhibenda est lætitia spiritualis, et lætus amor; contra acediam vero fortitudo assumenda est, contra avaritiam est adhibenda

(1) Cod. sit, pro sint, nisi legas quod sit luctamen, aut quæ sit lucta. — (2) Id. quoque. — (3) Id. bellatione.

largitas, contra superbiam humilitas est præponenda, contra odium vero charitatis virtus est assumenda. De hoc enim certamine Paulus dicit apostolus: «Caro concupiscit» adversus spiritum, spiritus autem adversus carnem. Hæc enim sibi invicem adversantur, ut non quæcumque vultis illa faciatis¹.» Et tu, Deo dicata Mater, hæc legendo, et memoriæ commendando, stude contra hostis antiqui insidias viriliter dimicare. Si te somnolentia gravat, stude illam vincere vigilando, quia somnolentia per vigiliam destruitur. Si te delectat balneorum usus, veniat tibi ad memoriam beatus Jacobus, frater Domini, qui primus post Apostolos Hierosolymorum rexit ecclesiam, de quo Josephus narrat quod nunquam carnes comedit, nec balneo usus fuit, nunquam lineis vestibus fuit indutus, nec caput secundum consuetudinem suæ gentis oleo unxit. Si deliciae in delectatione tibi eveniunt, propone ante tuos oculos Joannem Baptistam, qui fuit in utero matris suæ sanctificatus, de quo Dominus dicit: «Inter natos mulierum non surrexit major Joanne Baptista².» Narrat de eo sanctus evangelista Matthæus, quod mel sylvestre et locustas edebat. Si enim illi, qui in te peccat, et qui tibi detrahit aut maledicit, vel in aliquo lædit, ignoscere non potes, sicut vis, veniant ad memoriam tuam quanta et qualia pro te passus fuerit Dominus Jesus Christus. Pro te factus est homo mortalis, corruptibilis et passibilis, qui immortalis et impassibilis semper erat Deus. Assumpsit enim pro te carnem ex Virgine, in qua pateretur et moreretur. Pro te quoque flagellatus est, alapis cæsus, sputis linitus, spinis coronatus, ad extremum etiam fuit crucifixus. Pro te hæc omnia sustinuit Christus, ut te a diaboli potestate eriperet; pendens enim pro te in cruce, quid dicebat? «Pater, ignosce» illis, quia nesciunt quid faciunt³. Ille igitur qui (1) sine peccato occidebatur, pro suis inimicis exorabat, et tu si

¹ Galat. v, 17. — ² Matth. xi, 11. — ³ Luc. xxiii, 34.

(1) Deest qui in cod.